

Két könyv Oriana Fallaciról

Madarász Imre
(1962, Budapest) irodalomtörténész, egyetemi docens, Ürömön él, az Olasz Köztársasági Érdemrend Lovagja

Cristina De Stefano: *Oriana. Egy nő*, Partvonal Könyvkiadó, 2018.; Weber Krisztina: *A Fallaci. Harcban a világgal, a világért*, IdőJel Kiadó, 2019.

Oriana Fallaccinak a sors szinte kegyelemszerűen kivételes adományaként megadatott az, amiről a legtöbb újságíró legfeljebb álmodik: az irodalmi világsiker tekintélye, az írói világhír rangja. Azt még korai lenne kijelenteni, hogy a halhatatlanság is, de a róla életében és halála óta megjelent könyvek mindenesetre marandóságot ígérnek. Olyan ritkát, amelyet sokan a napi aktualitásokhoz kötődő újságírással összegegyeztetetlennek tartottak, ezért inkább íróként határozták meg őt, noha a szerzőjük által regényként definiált művei (*Egy férfi, Insallah stb.*) is eredendően és jellegükben a zsurnalizmushoz kötődtek, abból nőttek ki, azon nőttek túl. Hogy mennyire, arra Fallaci magyarországi sikere látványos, sőt szélsőséges példát nyújt. Magyarul annyi könyve látott napvilágot, mint az olaszországi (nem csak kortárs) tollforgatók közül nagyon keveseknek, azt pedig, hogy nyelvünkön nemrég két életrajzi monográfia is megjelent róla, az olasz parnasszus legkiválóbb géniuszainak koszorújából is csupán néhányról mondható el.

Cristina De Stefano (eredeti változatában 2013-as) és Weber Krisztina újabb munkája

olyan sok hasonlóságot és egybeesést mutat, hogy az már-már gyanút ébreszthet: az *Interjú a történelemmel* riportjai és egyéb beszélgetései közül ugyanazokat emelik ki (a Kissinger-, a Khomeini-, a Khadhafi-, a Walesa-, a Sharon-interjú); ugyanúgy kitérnek Pasolinivel való meghatározónak aligha minősíthető kapcsolataira stb. Mivel mindkét életrajzíró „főállásban” újságíró, érthetően aláhúzzák, hogy hősnőjük a „kolléganőjük” is, mindazonáltal a magyar biográfus markánsabban ismétli, hogy Fallaci (főként az *Interjú a történelemmel* „csúcsa” okán) „a huszadik század újságíró nagyasszonya”, az újságírást királynője, míg az olasz szerzőnél a szépirodalmi alkotások is többször fókuszba kerülnek. Cristina De Stefanónál Fallaci szüleitől örökölt antifaszizmusa mindvégig meghatározó életelv – Weber Krisztina ezt inkább mint érvet idézi azokkal szemben, akik *A harag és a büszkeség* miatt pályája végén szélsőjobbaldalissággal vádolták. Oriana legnagyobb szerelméről, Alexandros Panagoulisról De Stefanónál Weber sokkal kritikusabb, negatívabb portrét rajzol.

Mindkét monográfusra jellemző, hogy kisebb részben bizonyos műfaji kívánalmak,

Oláh Katalin Kinga: Amely tiérettetek adatik

illetve csábítások, nagyobb mértékben a „hősnő” iránti – nehezen elkerülhető – pozitív elfogultság miatt egyéniségét túl következetesnek, életpályáját túlságosan egyenes vonalúnak és – főleg – életművét túlzottan-egyenletesen magas színvonalúnak látják és láttatják. Pedig Fallacit nem kizárólag az őt beskatulyázni igyekvők találták önellentmondásos, szeszélyes egyéniségnek, akit hol jobbról, hol balról támadtak, egyszer feministának, másszor antifeministának vélték, némelyek a férfiszexizmus elleni harc női bajnokának, mások nőietlen, maszkulin személynek, aki „igazából férfi” (De Stefano)...

Wéber és De Stefano egyaránt elfogult igyekezettel próbálja szerezzenmosdatni Fallaci kései, kétségkívül egyik legrosszabb és legkártékonyabb opusát, *A harag és a büszkeséget*. Különösen Wéber Krisztina, aki egyenesen „látnoki képességgel” bíró prófétává, „modern Kaszszandrává” emeli az önmaga által is zavarosan egy helyütt a „pamflet”, két oldallal odébb viszont már az „antiiszlamista elméleti mű” minősítéssel ellátott (magának Fallacinak a szavával) „újságcikknek szánt kis könyvet”. Tárgyilagosabb pályakép megvilágíthatta volna, hogy a „fénykor” legszínvonalasabb írásműveinek mely motívumai radikalizálódtak-torzultak-burjánzottak el a gyűlölettől áthatott vita- és vádiratban.

Vitatható vonásaikkal egyetemben is érdekes és gondolatébresztő a két bio-monográfia, köszönhetően elsősorban annak, hogy akiről szólnak, az egyéniségében, hivatásában, munkásságában, erényeiben és hibáiban izgalmasan és tanulságosan egyesítette az újságírást, a szépírást és a krónikaírást, a politikát és az önéletrajziséget.

Madarász Imre